

Handläggare
Eleonore Lövgren
08-508 264 28**Till**
Exploateringsnämnden
2026-10-15

Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad. Svar på remiss

Förslag till beslut

1. Exploateringsnämnden beslutar att godkänna kontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Thomas Andersson
FörvaltningschefAnders Jonsson
AvdelningschefFrida Nordström
Enhetschef

Sammanfattning

Exploateringsnämnden har fått *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad* på remiss från kommunstyrelsen. Den ersätter tidigare handlingsplan för 2022–2025 och har anpassats för att följa *Miljöprogram 2030*. Handlingsplanen innehåller 25 aktiviteter som ska stärka stadens klimatanpassningsarbete. Aktiviteterna ska implementeras i verksamhetsplaneringen och följas upp i den ordinarie verksamhetsuppföljningen.

Exploateringskontoret ser positivt på att handlingsplanen reviderats och att nya åtgärder tagits fram. Exploateringsnämnden är huvudansvarig för två aktiviteter, men har ett genomförandansvar för ytterligare tio aktiviteter.

Exploateringskontoret
StadsmiljöFleminggatan 4
Box 8189
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 264 28
Växel 08-508 276 00
eleonore.lovgren@stockholm.se
exploateringskontoret.expl@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholm

En av de aktiviteter som nämnden är huvudansvarig för handlar om att utreda möjligheten till samfinansiering för större skyfallslösningar som kan nyttjas av flera exploateringsprojekt. Kontoret ser ett behov att utredning av finansieringsformer även omfattar åtgärder som gagnar både exploatering och befintlig bebyggelse för att på sikt bygga en robust stad.

Kontoret anser också att samverkan mellan ansvariga nämnder och bolagsstyrelser behöver stärkas. Samverkan skulle kunna utvecklas inom stadens befintliga klimatanpassningsnätverk, men en samverkansgrupp, likt samverkansgruppen för god vattenstatus, behöver tillsättas.

Remissen

Exploateringsnämnden har fått *Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad* från kommunstyrelsen med sista svarsdatum den 27 oktober 2026.

Handlingsplanen ersätter tidigare *Handlingsplan för klimatanpassning 2022–2025*. Arbetet med den nya handlingsplanen har utgått från Stockholms stads *Miljöprogram 2030* och dess mål om ett klimatanpassat Stockholm. Målområdena om ett Stockholm utan globalt klimatavtryck och ett Stockholm med livskraftiga ekosystem berörs också.

Handlingsplanen beskriver att klimatanpassning behöver ske för att skydda liv, hälsa, samhällsviktiga funktioner och stadens egendom vid mer extrema väderhändelser än idag. Arbetet behöver ta särskild hänsyn till sårbara grupper och bidra till en ökad jämlikhet. Att göra staden tålig och robust för klimatförändringar är ett långsiktigt arbete. Handlingsplanen anger ingen bortre tidsgräns för genomförandet, men innehållet bör aktualitetsprövas när nuvarande miljöprogram revideras.

Handlingsplanen innehåller 25 aktiviteter som tagits fram i syfte att stärka stadens klimatanpassningsarbete. Aktiviteterna är indelade i följande fem teman: *Analyserande, Arbetssätt och processer, Utredningar, Kommunikation, Genomförande och erfarenhetsutbyte*.

För varje aktivitet finns en beskrivning med förslag på vad som kan och bör ingå, samt ansvariga nämnder eller bolagsstyrelser och vem av dessa som har huvudansvar för genomförandet. Aktiviteterna ska tas in och beskrivas i verksamhetsplaneringen

och följs upp i den ordinarie verksamhetsuppföljningen. Handlingsplanen följs också upp i miljöprogrammets årliga uppföljning.

Exploateringsnämnden har tilldelats huvudansvaret för två aktiviteter, *Utred finansieringsformer för större skyfallslösningar i exploateringsprojekt* och *Utred alternativa bevattningslösningar i exploatering*. Nämnden har genomförandeansvar för ytterligare tio aktiviteter. Dessa aktiviteter berör arbetssätt och processer kopplat till dagvatten- och skyfallsåtgärder, risker kopplat till värme och torka respektive geoteknik, kommunikation om klimatanpassning och stadens perspektiv samt framtagande av ett investeringsprogram och påbörja genomförande av åtgärder.

Genomförande av aktiviteterna kräver dialog och samverkan mellan ansvariga. Som stöd i genomförandet av aktiviteterna finns sex klimatanpassningsprinciper:

1. Utgå från en riskanalys
2. Arbeta förebyggande och skadeavhjälpande, på kort och lång sikt
3. Ställ kostnad i proportion till risk och nytta
4. Sträva efter synergier
5. Utgå från stadens rådighet och prioriteringar
6. Samverka och samarbeta, internt och externt

Principerna ska ge vägledning i klimatanpassningsarbetet och bidra till samsyn mellan nämnder och bolagsstyrelser. De kan också användas i kommunikation med invånare och företag.

Sist i handlingsplanen finns även en kunskapssammanställning om klimatrisker, en utblick på anpassningsarbetet, rättsliga förutsättningar och en redogörelse för dagvattenarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts på avdelningen stadsmiljö i samverkan med projektavdelningarna väst och öst och avdelningen mark, värdering och juridik.

Exploateringskontorets synpunkter

Exploateringskontoret anser det är positivt att handlingsplanen har reviderats så att den hålls aktuell och att nya åtgärder har tagits fram för att skynda på klimatanpassningen.

En handlingsplan som bygger på miljöprogrammets syfte och mål

Utöver de kopplingar till *Miljöprogram 2030* som anges vill exploateringskontoret även lyfta att klimatanpassningsåtgärder kan bidra till cirkulära lösningar och resurseffektivitet vid nybyggnation. Därför bör även målområde 5. *Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm* läggas till beskrivningen.

I exempel på styrdokument som berör klimatanpassningen bör också *Grönare Stockholm – Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden* läggas till.

Stockholms stads klimatanpassningsprinciper

I princip 3. *Ställ kostnad i proportion till risk och nytta* beskrivs att genomförda åtgärder ska utvärderas. Exploateringskontoret tycker att det är bra att åtgärder utvärderas, men ser ett behov av att staden arbetar vidare med frågan om hur utvärdering ska ske. Därutöver finns ett behov av att erfarenheter sammanställs och att ny kunskap sprids.

I princip 4. *Sträva efter synergier* anges att klimatanpassningsarbetet ska sträva efter synergier med perspektiven klimatomställning, biologisk mångfald och sociala värden. Exploateringskontoret anser att estetik och cirkulära lösningar även är perspektiv som bör nämnas.

Aktiviteter

Under rubriken *Arbetet med aktiviteterna* påtalas att det i verksamhetsplaneringen är lämpligt att föra dialog med övriga utpekade nämnder och bolagsstyrelser. Kontoret ser att genomförandet av aktiviteterna kräver mycket dialog och samverkan och att detta är avgörande för att Stockholm ska komma framåt i klimatanpassningsarbetet. Det gäller exempelvis frågor som rör prioriteringar, stöd till projekt, behov och nyttor. Kontoret önskar därför att stadens klimatanpassningsnätverk utökar sitt arbete för att stärka samverkan, samt att det bildas en samverkansgrupp, likt samverkansgruppen för god vattenstatus, till vilken nätverket kan lyfta frågeställningar som nätverket behöver hjälp för att lösa.

Aktivitet 7 har rubriken *Identifiera var blå-grön-grå anläggningar kan anläggas i befintlig miljö*. I beskrivningen framgår det att aktiviteten inte bara handlar om att identifiera

områden i befintlig miljö som är särskilt lämpade för sådana anläggningar utan även att utveckla, bygga och utvärdera olika typlösningar. Kontoret tycker därför att rubriken är missvisande. För att tydligare kommunicera omfattningen av aktiviteten bör rubrik ändras till *"Bygg ut blå-grön-gråa anläggningar på prioriterade platser i befintlig miljö"*. Aktiviteten beskrivs beröra befintlig miljö och då bör inte exploateringsnämnden listas under ansvariga. Däremot kan aktiviteten med fördel breddas så att den även omfattar blå-grön-grå anläggningar i exploateringsprojekt och då bör exploateringsnämnden delta i arbetet.

Aktivitet 8 beskriver vidareutveckling av arbetssätt för samlad skyfallshantering vid planering och exploatering. Kontoret anser att första stycket bör omformuleras till *"Översvämningsproblematik och behov av klimatanpassning analyseras i områdesplaneringen och analysen följer sedan med till utvecklingen av större exploateringsprojekt och enskilda detaljplaner"*. Detta för att förtydliga att områdesplaneringen kommer först och att både större exploateringsprojekt och enskilda planer behöver hanteras enligt detta förfarande. Åtgärdsplanerna för skyfall bör även omnämnas som ett viktigt underlag i områdesplaneringen.

Aktivitet 9 anger att typlösningar för anläggningskonstruktioner och vägledning för skyfallsåtgärder ska tas fram. Exploateringskontoret anser att begreppet *"anläggningskonstruktioner"* bör bytas ut mot *"skyfallsåtgärder"* så att även blå-grön-grå och ytliga lösningar omfattas. Kontoret vill också göra ett medskick om att markförhållandena är avgörande vid val av lämpliga och genomförbara åtgärder. Markförhållanden är alltså en av de förutsättningar som kommande vägledning behöver beakta. Kontoret önskar att aktiviteten kompletteras med denna information.

För aktivitet 10 som handlar om samordnade anläggningar för dagvatten och skyfall tycker kontoret att det behövs ett förtydligande om att aktiviteten endast berör dagvatten som hanteras i den allmänna VA-anläggningen.

Aktivitet 13 innebär utredning av finansieringsformer för större skyfallslösningar i exploateringsprojekt. Aktiviteten beskrivs syfta till att utreda samfinansiering mellan olika exploateringsprojekt. Exploateringskontoret menar att utredning av finansieringsformer för skyfallsåtgärder också ska inkludera

åtgärder som både gagnar nybyggnation och befintlig bebyggelse. Detta bedöms som en kostnadseffektiv lösning för att åtgärda en del av de risker som finns i den befintliga miljön.

Exploateringsnämnden är huvudansvarig för aktivitet 14 ”*Utred alternativa bevattningslösningar i exploateringsprojekt*”. För att genomföra aktiviteten ser exploateringskontoret att det krävs ett mer omfattande utvecklingsarbete som lämpligen genomförs i samarbete med universitet eller andra forskningsinstitutioner. Exploateringskontoret anser att aktiviteten bör kompletteras med denna information. Kontoret vill även understryka att utvecklingsarbete kräver stärkt finansiering.

Aktivitet 15 handlar om utredning av bevattningslösningar i befintlig miljö. Möjligheter att använda gråvatten bör omnämnas som exempel på alternativa lösningar att utreda.

Kunskapssammanställning

I kunskapssammanställningen under avsnitt om havsnivåhöjning bör Slussen och dess nuvarande funktion beskrivas i förhållande till framtida havsnivåhöjning.

Slut

Bilaga

1. Handlingsplan för klimatanpassning av Stockholms stad
Remissversion, juni 2026